

سهریپچی یاسا نه کریت دهرهق به کارهبا، چونکه کارهبا مولکی گشتیه و سوودی بۆ ههموانه، پیوسته به ههمو لایه کیشمان ریز له کارهبا و یاسا و ریتمایه کانی کارهبا بگرین و ریتمایه کانی زۆرن، بۆ نمونه داوامانکردوه له هاوولاتیسانی بهریز (بۆ نهوهی زۆرتین کات له روونای دابیت نامیره کانی سپلیت کهم به کار بهیتنه و زیاده رۆژی له به کار هیتانی کارهبا ماوهی پیدانی کارهبا کهم دهکاتهوه، دستگرتن به کارهباوه به شداریکردنه له بنیاتکردنی ژبانی شارستانی له کوردستاندا. (تاد).

هاوکات داواکارین له کهنا له کانی راگه یاندن له بلاوکردنه وهی ریتمایه کاندایا کارهبا، تاوهکو زۆری هاوولاتیسان له ریگای کهنا له کانی راگه یاندنهوه ئاگاداری و شاره زاییان له ریتمایه کانی هه بیت که سوودی بۆ ههمو لایهک زۆره، به لئی گویدان و جیهه جیکردنی ریتمایه کانی کارهبا له لایه هاوولاتیسانی بهریزهوه، کاریگه ری راسته و خۆی له سه ره که مبهونه وهی به فیر چوونی کارهبا ده بیت.

نرخ ئیستای کارهبا ریگه له بهردهم چاره سه رکردنی کیشه ی کارهبا

هاوکات له باره ی دانانی نرخ له سه بری وزه ی کارهبا چاره سه ری کیشه کانی دهکات؟ بهریز وهزیری کارهبا گوتی: نه و نرخه که ئیستا له سه ره کارهبا دانراوه نرخیکی زۆر که مه و ره مزیه و نه مه کومه ئی کیشه ی بۆ دروستکردوین، کیشه ی یه کهم ئیسه ناتوانین به یی نه و نرخه داهاتیکی باش بۆ کار و بهرنامه کانی وهزارته ی کارهبا به ده سه بیتین، ئیستا به شپوه یه کی گشتی پشتمان به ستوه به بودجه ی حکومه تی کوردستان و به هاوکاریکردنی نه و بره پارهبه ی که له لایه ن ولاتیانی به خشیته ره وه دهریت، به لام ده بی ئیسه له و چوارچیه ده چین نه ویش به دانانی نرخیک ده بی، که له سه بری وزه ی خه رجکراو دابنیت، که بهم ریگایه وه ناتوانین داهاتیکی ده سه بهر بکه یین بۆ چاره سه رکردنی گرتی کارهبا و باشترکردنی.

له لایه کی تره وه که میی نرخ بۆ ته کیشه یه کی بهرچاو که هاوولاتیسان زیاد له پیوست کارهبا به کار ده یین و بریکی زۆر کارهبا به فیر ده چیت، واته زیاد ره وهی له سه ره خه رجکردنی بری کارهبا ده کن، نه مهش زیان به ماوه ی به کارهاتوو و بره کارهبا که ده گه یه بیت، بۆیه زیاد کردنی نرخ کارهبا و دهکات هاوولاتیسان باشتر و پتر بایه خ به کارهبا بدهن و زیاده رۆژی له سه ره کارهبا نه کن.

له شاری سلیمانی ئیستا که فیوز دانراوه بۆ پیدانی کارهبا به هاوولاتیسان، نه مهش چاره سه ریکی کاتییه و ناچار ییسه، به لام نه مه

له بهر نه وه یه نه مسال ناتوانین به پتی پیوست بری کارهبا بدهین به هاوولاتیسان بۆیه بهم فیوزه توانراوه کۆنترۆلی بره که بکه ن و به یه کسان ییش دابه شی سه ره هاوولاتیسان بکریت و سیسته میکی ناواش له هه ولیر له ژیر لیکۆلینه وه دایه به لام تا ئیستا نه گه ییستووین به نه نجام و بریاری کۆتایی له سه ره دراوه.

له سه ره تا شدا باسمان کرد که له ریگای چه ندین کۆمپانیایه وه له که رتی به ره مه یینانی وه ی کارهبا له کوردستان بری یه ک ملیاردۆلار ته رخانکراوه، یه کتیک له و کۆمپانیانه (ماس گلۆیل) که خاوه نه که ی بهریز (نه حمه د ئیسماعیل) ه نه و کۆمپانیایه دوو ویسته گی به ره مه یینانی کارهبا دانه ی یه کیکیان له هه ولیر (۵۰۰) میگاواته که بریتیه له چوار تۆرباتی گازی، به پتی نه و گرتیه سه ته ی ئیزمانان کردوه پیوسته له ۲۰۰۷/۷/۱۵ دوو یه که ته واو بیت و بری (۲۵۰) میگاوات به ره هم بیت له (۹/۱۵) ش (۲۵۰) میگاواته که ی دیکه ته واو بیت نزیکه ی (۱۰) رۆژ ده بیت یه که ی یه که م گه یشته شوینی دامه زاندنی ویسته که و له چه ند هه فته ی داهاتو شدا یه که ی دووم ده کاته نه و ویسته گی یه، گرتی سه ره که ی نه م ویسته گی یه مان نه وه یه نه مسال ناتوانی (غاز) دابین بکریت چونکه به غازی سروشتی کار دهکات و نه م غاز شه له سه ره تای سالی داهاتوو (۲۰۰۸) ناماده ده بیت له بیره کانی کۆمۆل له ناوچه ی قادر که ره م که (۸) بیرری غاز هه یه و دراوه به کۆمپانیایه که ده ریده هیتیت له پاشان پاک ی دهکاته وه و به بۆری ده یگوازیته وه بۆ هه ولیر و بۆ ویسته گی چه مه مال.

ویسته گی دووه میشه له چه مه مه له که بره که ی (۷۵۰) میگاواته هه ره له لایه ن کۆمپانیای (ماس گلۆیل) وه دروست ده کرت، له سه ره تای سالی داهاتوو له مانگی شویت (۲۵۰) میگاوات و له مانگی چواریش (۲۵۰) میگاواتی تر به ره هم دیت واته له ناوه راستی سالی (۲۰۰۸) ویسته گی چه مه مالیش (۵۰۰) میگاوات به ره هم دینیت، ویسته گی یه کی تر داده نریت له ته ق ته ق که به نه وتی خا و کار دهکات بری (۲۶۰) میگاوات به ره هم دینیت که نه مهش له ناوه راستی سالی داهاتوو ته واو ده بیت و ویسته گی یه کی تر له دهوک که (۲۰۰) میگاواته له لایه ن کۆمپانیایه کی به ریتانی داده نریت که نه مهش به نه وتی رهش کار دهکات و له گه ل کۆمپانیایه کی کۆری گرتیه ستمان مۆر کردوه بۆ دانانی ویسته گی یه ک له سلیمانی که (۵۰) میگاواتیه که نه م به پاره ی حکومه تی کوردستان نه نجام ده درت، له

سالی (۲۰۰۷) یشدا گرت و کیشه ی که می کاره بامان ده مینیت، چونکه ناتوانین بری سووته مه نی پیوست بۆ ویسته گی کانی ده سه بهر بکریت، به لام له ئیستا وه خه ربکی بۆ کۆکردنه وه و دابینکردنی سووته مه نی ویسته گی کانی، بۆ نه وه ی له سی مانگی هاوینی نه مسال بتوانین کار بکه یین به ویسته گی که ی ئیسماعیل (۲۵۰) میگاوات ده ده یین به هاوولاتیسان. کارهبا که له ویسته گی یه ک به ره هم دیت به یه کسانی دابهش ده بیت به سه ره هه ولیر و سلیمانی و نه م ویسته گی هه ولیر ته نیا بۆ شاری هه ولیر نییه، چونکه ئیستا ئیسه کارهبا له ده ربه ندیخان وه رده گرین و ئیستا که تاراده یه ک له کارهبا ی نیشتمانی عیتراق بره کارهبا یه کی باش وه رده گرت، به لام به پتی ریژه ی خۆی نییه که ده بی له (۳۳٪) ریژه ی کارهبا ی شهش شاره که ی به ناو سه ره وه که به ره هم دیت بدریت به کوردستان بۆ هه ولیر و سلیمانی به لام له هه ولداین بۆ هاوین نه و ریژه وه رگرین.

له هاوین بهرنامه ی تایبه تمان ده بیت و سوود له چوار سه رچاوه وه رده گرین، سه ره چاوه ی یه که م هه ردوو ویسته گی دوکان و ده ربه ندیخان که به تیکرا نزیکه ی ۲۵۰ میگاوات له و دوو ویسته گی به وه رگرین، سه ره چاوه ی دووم تۆری نیشتمانی عیتراقیه، که وه زیری کارهبا، عیتراقی فیدرال سه ردانی کوردستانی کرد ریکه وتتمان له گه ل نه نجام دا، که ده بیت وه زارته ی کارهبا به تایبهت له وهزی هاوین پابه ند بیت به به شه کارهبا ی کوردستان، واته پیوسته وه زارته ی کارهبا ۳۳٪ به ره مه ی کارهبا ی پارێزگانی به ناو سه ره وه ی عیتراق بدات به کوردستان، ویسته گی هه ولیریش که به پتی گرتیه سه ته که له ۷/۱۵ نه واو ده بیت نزیکه ی ۲۵۰ میگاوات کارهبا مان ده دات، چاوه ری ده که یین ویسته گی کانی گازوئیل که ره سه ته ی بۆ دابین بکر، که به ویسته گی (صقر) ی لوینانی ناسراوه، هاوکات بۆ به هیزکردنی ژیرخانی کارهبا باش کارمان کردوه و گرتیه ستمان بۆ چه ندین ویسته گی کۆرینی (ناوه ندی) مۆر کردوه، که قۆلتی ده کۆریت و بی نه م ویسته گانه ناکریت کارهبا دابهش بکه یین به سه ره هاوولاتیساندا، قۆناغی دووه می دانانی ویسته گی ناوه ندیه کانی که (۲) ویسته گی به له هه ردوو پارێزگای هه ولیر و دهوک که ئیستا که زۆریه یان ته واو بووه، چه ند رۆژتیک له مه وه بریش ویسته گی سۆران و خه لیفانمان کرده وه، پرۆژه یه کی زۆر گه وره ترمان به ده سه وه یه بۆ هه ره سی پارێزگا، که پین ده لێن قۆناغی سییه می دانانی ویسته گی ناوه ندیه کانی که ۲۷ ویسته گی ناوه ندی تازه دانه نریت و هه ندیکی ترمان نۆژهن ده کرتیه وه، نه م پرۆژه یه له سالی داهاتوو گه ره ته واو بیت ۸۰٪ ی گرتی گواسته وه و دابهشکردنی له هه ره سی پارێزگاش ته واو ده بیت.

